

w sprawie oceny programowej kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna prowadzonego na Uniwersytecie Zielonogórskim na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni w sprawie oceny programowej kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna prowadzonego na Uniwersytecie Zielonogórskim na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, wydaje ocenę:

pozytywną z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany na Uniwersytecie Zielonogórskim nie w pełni umożliwia studentom kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria:

1. konstrukcja programu studiów, cele kształcenia i efekty uczenia się;
2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się;
3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat studiów;
6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku;
7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku;
8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia;
10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów – zostały spełnione częściowo.

Wydanie oceny pozytywnej na okres dwóch lat uzasadniają błędy i niezgodności w zakresie wymienionych wyżej kryteriów, które zostały spełnione częściowo:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Nieprecyzyjna koncepcja kształcenia.
Koncepcję kształcenia na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna sformułowano w zwięzłym i dość ogólnym opisie sylwetki absolwenta. Podkreśla ona

przygotowanie studenta do wykonywania zawodu dziennikarza różnych typów mediów. Nie określa jednak roli, jaką w procesie kształcenia spełnić powinny dyscypliny naukowe, do których przyporządkowano kierunek studiów, nie definiuje także związku między wiedzą i umiejętnościami z zakresu tych dyscyplin a kompetencjami oczekiwanymi od dziennikarzy różnych typów mediów i różnych profili zawodowych, także tych, które nie wprost są nazywane zawodami dziennikarskimi (np. z obszaru Public Relations czy komunikacji wizerunkowej).

2. Niewłaściwe przyporządkowanie kierunku studiów do dyscyplin naukowych.
Kierunek na studiach I stopnia został przyporządkowany w 55 % wymiaru efektów uczenia się koniecznych do ukończenia studiów do językoznawstwa jako dyscypliny wiodącej, w 35 % do nauk o komunikacji społecznej i mediach oraz w 10 % do nauk o polityce i administracji; a na studiach II stopnia w 77 % do językoznawstwa jako dyscypliny wiodącej i w 23 % do nauk o komunikacji społecznej i mediach. Takie przyporządkowanie nie znajduje uzasadnienia w efektach uczenia się sformułowanych dla studiów I i II stopnia. Kierunkowe efekty uczenia się sformułowane dla obu poziomów studiów odnoszą się przede wszystkim do nauk o komunikacji społecznej i mediach, nie zaś do językoznawstwa. Np. na studiach I stopnia wśród 23 efektów uczenia się z zakresu wiedzy 15 odnosi się wprost do nauk o komunikacji społecznej i mediach, a tylko 5 do językoznawstwa. Niewłaściwe jest także przyporządkowanie kierunku na studiach I stopnia w 10% do nauk o polityce i administracji. Przyporządkowanie kierunku do dyscypliny może mieć miejsce tylko wtedy, gdy dana dyscyplina stanowi jeden z podstawowych elementów, na których konstruowana jest koncepcja kształcenia na kierunku i została ona uwzględniona w efektach zdefiniowanych dla kierunku studiów. Tymczasem efekty uczenia się nie zakładają osiągnięcia przez studentów zaawansowanej wiedzy odnoszącej się do dyscypliny nauki o polityce i administracji. W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia podzieliła zastrzeżenia co do poprawności przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych i zadeklarowała podjęcie prac nad zmianami właściwymi dla kierunku w taki sposób, by przyporządkowanie do dyscyplin naukowych odzwierciedlało koncepcję, efekty uczenia się i cele kształcenia na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Uczelnia zadeklarowała zmianę przyporządkowania kierunku do dyscyplin oraz przygotowanie i wdrożenie nowego programu studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna od roku akademickiego 2022/2023.
3. Efekty uczenia się nie uwzględniają we właściwy sposób charakterystyk drugiego stopnia określonych dla 6. i 7. poziomu PRK.
Efekty uczenia się dla studiów I i II stopnia, określone tak dla kierunku, jak i dla zajęć i grup zajęć, nie są zgodne odpowiednio z poziomami 6. i 7. Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty uczenia się z zakresu wiedzy wskazują na podstawowy, a więc niewłaściwy jej poziom (np. „ma podstawową wiedzę”, „zna podstawową terminologię”, „zna podstawowe metody”), dla studiów I stopnia określenie „podstawowy” dotyczy 11 z 23 efektów uczenia się z zakresu wiedzy. Całość efektów uczenia się często nie jest wystarczająco specyficzna dla kierunku i danych zajęć, co uniemożliwia stworzenie systemu ich weryfikacji. Np. dla studiów I stopnia: potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł

KD1_U01. Ważne dla 6. poziomu PRK fundamentalne dylematy i ich rozstrzygnięcie pojawiają się w szczątkowej formie dopiero wśród efektów uczenia się na II stopniu studiów, jednakże nie dotyczą cywilizacji, ale są ograniczone do dylematów związanych z praktycznym wykonywaniem zawodów medialnych. Nie są to dylematy złożone ani nietypowe, nie przewidziano też, by student studiów II stopnia posiadał umiejętność innowacyjnego wykonywania zadań służących sprostaniu tym dylematom.

Uczelnia podzieliła zdanie zespołu oceniającego w powyższym zakresie i zadeklarowała, że podejmie działania naprawcze, które zostaną wdrożone w roku akademickim 2022/2023.

4. Koncepcja kształcenia powstała bez udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych i nie uwzględnia potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

W toku prowadzonej oceny nie stwierdzono realnego wpływu interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych na cele i koncepcję kształcenia. W funkcjonujących dla kierunku zespołach odpowiedzialnych za przygotowanie i wdrożenie koncepcji kształcenia nie było dotąd miejsca dla reprezentantów otoczenia społeczno-gospodarczego ani dla interesariuszy wewnętrznych – studentów (w obecnie funkcjonującej Radzie Programowej pracują wyłącznie przedstawiciele nauczycieli akademickich). Uczelnia w odpowiedzi na tak sformułowany zarzut zadeklarowała poszerzenie Rady Programowej kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna o odpowiednie osoby spośród interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Zasadność kształcenia na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna została wykazana tylko na podstawie analizy ogólnych uwarunkowań społeczno-ekonomicznych w regionie (w niewielkim stopniu w szerszym kontekście). Uczelnia nie udokumentowała przeprowadzania konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, których celem było przygotowanie wspólnej, spójnej z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego koncepcji kształcenia.

W związku z tym, że Uczelnia zadeklarowała podjęcie działań w powyższych zakresach, zachodzi przesłanka, by utrzymać dla kryterium 1. ocenę kryterium spełnione częściowo, a po upływie skróconego czasu obowiązywania oceny pozytywnej zweryfikować efekty podjętych przez uczelnię działań naprawczych.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Treści programowe nie umożliwiają osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się.
Treści programowe są tylko po części zgodne z efektami uczenia się i tylko po części uwzględniają aktualny stan metodyki badań w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Program studiów, cele kształcenia i efekty uczenia się przypisane do poszczególnych zajęć, merytorycznie wiążą się w przeważającej części z dyscypliną językoznawstwo, bez odwołania do nauk o komunikacji społecznej i mediach, a także dziennikarstwa jako obszaru praktyki zawodowej właściwej dla absolwentów kierunku. Treści programowe dla kierunku nie umożliwiają osiągnięcia tak zaplanowanych efektów. Np. na studiach I stopnia rozbudowane efekty uczenia się w zakresie wiedzy, które odnoszą się wprost do nauk o komunikacji społecznej i mediach nie mogą być osiągnięte podczas zajęć, które w przeważającej liczbie traktują o treściach, problematyce

i wykorzystują metodologie odnoszące się do językoznawstwa polonistycznego. Podobnie rzecz ma się ze studiami II stopnia, gdzie spotyka się ten sam problem.

2. Treści programowe nie w pełni uwzględniają aktualny stan metodyki badań w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany.
Treści programowe odpowiadają w przeważającej mierze jedynie wybranym zagadnieniom właściwym dla dyscypliny językoznawstwo. Dotyczą bowiem polszczyzny w mediach, języka mediów, stylistyki języka w mediach, kultury języka, historii języka, etyki werbalnych wypowiedzi dziennikarskich – w szerokim ujęciu diachronicznym, a nawet historycznojęzykowym. Brak natomiast treści programowych, które pozwalałyby osiągnąć efekty uczenia się w zakresie wiedzy o metodologiach badawczych innych dyscyplin, do których kierunek został przyporządkowany, np. badań społecznych z zakresu nauk o komunikacji społecznej i mediach, badań wizerunku, badań typu focusowego, niestandardowych badań np. metod insight i foresight, pracy projektowej czy zarządzania projektami.
3. Program studiów, a w szczególności dobór zajęć oraz treści programowe realizowane podczas specjalności nie gwarantują przygotowania do zawodowego rynku pracy.
Program studiów I stopnia oferuje studentom dwie specjalności: *broker informacji* oraz *pisanie kreatywne*; na studiach II stopnia trzy specjalności: *dziennikarstwo internetowe*, *edytorstwo*, *literatura popularna*. Zestaw zajęć składających się na program danych specjalności oraz treści programowe realizowane podczas tych zajęć nie gwarantują przygotowania studentów do zawodowego rynku pracy i nie przyczynią się do kompleksowego wykształcenia ani przyszłego badacza, ani praktyka.
Dla przykładu zajęcia *teksty użytkowe* na specjalności *kreatywne pisanie* pokazują nastawienie na podstawowe, a nie na specjalizacyjne językoznawcze treści stylistyczno-poprawnościowe, bez odniesień do praktyki dziennikarskiej: „1. Style funkcjonalne współczesnej polszczyzny. 2. Środki stylistyczne. 3. Poprawność stylistyczna tekstu – wybór odmian stylistycznych i środków wypowiedzi. 4. Ogólne zasady językowo-stylistycznego opracowania tekstów użytkowych. 5. Cechy dobrego stylu, błąd językowo-stylistyczny. 6. Etyka i estetyka tekstów. 7. Kompozycja i spójność tekstu. 8. Układ graficzny tekstu (zasady i normy edytorskie). 9. Stylistyka tekstów urzędowych, naukowych, popularnych (np. poradniki, przewodniki, kalendarze, sztambuchy, reklamy). 10. Korekta językowo-stylistyczna”. *Warsztaty pisania prozy/warsztaty pisania poezji*: „Celem zajęć jest rozwijanie technik kreatywnego pisania oraz zapoznanie studenta z wybranymi tendencjami w najnowszej poezji polskiej”, co oznacza zajęcia historycznoliterackie, i co potwierdzała tematyka kolejnych zajęć: „1. Tendencje w najnowszej poezji polskiej. 2. Techniki twórczego myślenia. 3. Ocena i wartościowanie tekstów współczesnych. 4. Literatura i poezja konkretna. 5. Formy regularne w poezji współczesnej. 6. Środki stylistyczne - tradycja i nowatorstwo. 7. Grafomania i sposoby jej rozpoznawania”. Na specjalnościach proponowane są również zajęcia np. *wprowadzenie do kreatywnego pisania* czy *narratologia*, *komunikacja w internecie*, *rzeczywistość rozszerzona w literaturze spekulatywnej*, które nie zakładają i nie wymagają w ogóle aktywności studentów. Treści programowe dla specjalności *komunikacja nowej rzeczywistości* w zasadzie odnoszą się do wiedzy o współczesnej kulturze (popkultura, nowe media, wiedzy z obszaru komunikacji człowiek-komputer-człowiek, literatury,

problematyki komunikacji memicznej), nie stanowiąc podstaw ogólnego rozeznania w problematyce rozszerzonej rzeczywistości.

Niektóre z prowadzonych specjalności nie mieszczą się w przyjętej koncepcji kształcenia. Np. dla studiów pierwszego stopnia oferowana jest specjalność *pisanie kreatywne*, a w jej ramach np. zajęcia *warsztat pisania prozy/warsztat pisania poezji czy esej literacki*. Dla studiów drugiego stopnia proponowana była specjalność *komunikacja rozszerzonej rzeczywistości* (została wycofana z oferty). Z kolei dobór zajęć w ramach innych specjalności nie gwarantuje przygotowania do pracy w obszarach uwzględnionych w koncepcji kształcenia. Np. w sylwetce absolwenta studiów I stopnia nadmienia się o przygotowaniu go do pracy w roli menedżera public relations, podczas gdy w harmonogramie studiów jak też w treściach kształcenia treści potrzebne do uzyskania wiedzy i kompetencji zawodowych przygotowujących do pracy w obszarze PR pojawiają się wyłącznie w ramach jednych zajęć - *PR i marketing polityczny*. Podobnie określona przez Uczelnię sylwetka absolwenta studiów II stopnia zapowiada, że studia przygotowują do pracy w charakterze rzecznika prasowego oraz specjalisty social mediów, a tymczasem w programie studiów II stopnia nie uwzględniono zajęć dotyczących rzecznictwa prasowego ani mediów społecznościowych. Pojawiają się zaś zajęcia z literatury dla dzieci i młodzieży, które nie są przydatne ani dla badacza polszczyzny w mediach, ani dla dziennikarza. Poświęca się aż 30 godzin ćwiczeń na zajęcia *komunikacja memowa*, w 4 semestrze II stopnia – 30 godzin ćwiczeń na zajęcia ogólnokulturowe *media i kultura*, jak też – w 3 semestrze na zajęcia teatrolologiczno-filmoznawcze *film i teatr w dziennikarstwie*. Inne zajęcia niepowiązane ze specjalnościami, które również obejmują 30 godzin ćwiczeń (3 ECTS) to *wprowadzenie do studiów wyższych / życie kulturalne miasta i regionu*.

Znaczącym brakiem, uniemożliwiającym odpowiednie kształcenie absolwenta kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna jest również nieuwzględnienie praktyk w programie studiów ocenianego kierunku. Uczelnia podzieliła zdanie zespołu oceniającego, że praktyka zawodowa i odpowiednio zaprojektowane dla niej efekty uczenia się są jednym z istotnych narzędzi nauczania i uczenia się dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Uczelnia zadeklarowała w nowym programie studiów przywrócenie praktyki zawodowej oraz odpowiedniej dla niej specyfiki procedury wyboru praktykodawców, realizacji praktyk, oceny i metod weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się właściwych dla praktyki zawodowej.

4. Niektóre treści programowe na studiach II stopnia powtarzają treści zrealizowane podczas studiów I stopnia.

Treści programowe na studiach II stopnia nie w pełni gwarantują kumulację, przyrost i pogłębienie wiedzy zgodne z 7. poziomem PRK, powtarzając treści realizowane na studiach I stopnia.

Na przykład *współczesna polszczyzna* na studiach I stopnia i *tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny* na studiach II stopnia; *stylistyka dziennikarska* na studiach I stopnia oraz *stylistyka praktyczna* na studiach II stopniu. Zajęcia *prawo autorskie*, oferowane na studiach II stopnia powtarzają treści zajęć *wprowadzenie do studiów wyższych/życie kulturalne* ze studiów I stopnia.

5. Niewłaściwe oszacowanie nakładu pracy studenta.

W programie studiów błędnie szacuje się liczbę punktów ECTS przypisanych zajęciom lub grupom zajęć, a także niewłaściwie szacuje się nakład pracy studenta oraz pracy z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów np. 30 godzin ćwiczeń zakończonych pracą pisemną przypisano 5 ECTS, z tego 45 godzin w bezpośrednim kontakcie i aż 80 godzin pracy własnej. Dodatkowo w 45 godzinach przeznaczonych na kontakt bezpośredni aż 15 godzin przypisano dodatkowym konsultacjom; przy 30 godzinach ćwiczeń zakończonych zaliczeniem na ocenę przewidziano dodatkowe 20 godzin z udziałem nauczyciela akademickiego (*wprowadzenie do studiów wyższych/życie kulturalne miasta i regionu* – 3 punkty ECTS); przy 30 godzinach wykładu zakończonego egzaminem przewidziano dodatkowe 20 godzin z udziałem nauczyciela (*komunikacja w Internecie* – 4 punkty ECTS), lub przy 30 godzinach wykładu zakończonego egzaminem ujęto dodatkowe 15 godzin z udziałem wykładowcy (*mity i religie świata* – 5 punktów ECTS). W treściach programowych ani w efektach uczenia się nie ma uzasadnienia takiego oszacowania liczby godzin z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich. Realizacja tego założenia jest niemożliwa. Oznacza bowiem, że każdy student oprócz uczestniczenia w danych zajęciach odbywa 15 godzin konsultacji z nauczycielem akademickim je prowadzącym. Już przy 5 studentach w grupie to dodatkowe 75 godzin pracy dydaktycznej w pensum nauczyciela akademickiego.

6. Metody kształcenia nie są w wystarczającym zakresie zorientowane na studentów, nie dość motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się.

Metody kształcenia nie umożliwiają studentom osiągnięcia efektów uczenia się, w tym w szczególności nie umożliwiają przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności ani nie zapewniają nabycia umiejętności niezbędnych do pracy na rynku mediów. Dla większości zajęć i grup zajęć zostały zaplanowane metody podawcze i odtwórcze, dla nielicznych zaś właściwe dla studiów dziennikarstwa i komunikacji społecznej: warsztatowe, kreatywne, twórcze, pobudzające samodzielne lub grupowe działania w zakresie realizacji form tekstowych i innych materiałów medialnych, researchu, budżetowania, projektowania i zarządzania realizacją projektu medialnego. Metody kształcenia nastawione są na odbiór wiedzy przez studentów, nie angażują ich nie tylko w wyżej wymienione aktywności, ale także nie wymagają zaangażowania w dyskusję. Ograniczony udział treści związanych z badaniami mediów innymi niż badania języka mediów nie pozwalają przygotować studentów do pracy badawczej właściwej dla metod badań mediów np. badań korpusowych, standardowych i niestandardowych badań mediów (np. badania focusowe, opinii społecznej, insight i foresight).

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zadeklarowała zmiany w programie studiów idące w kierunku większego uwzględnienia w niej nauk o komunikacji społecznej i mediach, przeprojektowanie koncepcji specjalności zarówno na pierwszym, jak i drugim stopniu studiów w taki sposób, by były one powiązane z koncepcją kształcenia właściwą dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna, przywrócenie *praktyk zawodowych* jako obowiązkowych zajęć w planie studiów.

Działania te Uczelnia planuje zrealizować w kolejnym roku akademickim, a wdrożyć w nowym programie studiów planowym od roku akademickiego 2022/2023.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Zasady rekrutacji na studia drugiego stopnia nie zapewniają selektywnego doboru kandydatów o kompetencjach wstępnych zapewniających osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

W odniesieniu do kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna nie wprowadzono żadnych selektywnych metod rekrutacji na studia II stopnia, które zapewniają kandydatów o kompetencjach umożliwiających osiągnięcie w pogłębionym stopniu podbudowanej teoretycznie wiedzy w dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek, w tym w szczególności w dyscyplinie wiodącej.

2. System weryfikacji efektów uczenia się nie zapewnia pełnego monitorowania postępów w uczeniu się i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się.

System weryfikacji efektów uczenia się tylko po części umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są częściowo zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz po części motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, pozwalając na sprawdzenie i ocenę większości efektów uczenia się, z pominięciem przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Dla niewielu zajęć i grup zajęć zaplanowano weryfikację efektów uczenia się właściwą dla obszaru dziennikarstwa i komunikacji społecznej, a więc przygotowania, redagowania, wielopoziomowego oceniania materiałów dziennikarskich, pracy indywidualnej i grupowej nad projektami medialnymi, które następnie zostają upublicznione dla odbiorców. Studenci nie są włączani w prace badawcze, ani ich samodzielnie nie wykonują w dyscyplinie wiodącej, co za tym idzie nie następuje weryfikacja efektów uczenia się w tym zakresie. Prace etapowe nie są odpowiednio recenzowane, korygowane i dyskutowane przez nauczycieli akademickich.

Prace etapowe i egzaminacyjne, dzienniki praktyk (dla dawnego programu, w którym praktyka zawodowa była obowiązkowa), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja nie potwierdzają osiągnięcia efektów uczenia się. Prace etapowe mają charakter odtwórczy, opisowy, skażone są błędami w zakresie wykorzystywania źródeł informacji oraz materiałów cudzego autorstwa. Prace dyplomowe są zorientowane na badania językoznawcze w wycinku, który stanowi badanie języka mediów. Uczelnia zadeklarowała włączenie studentów w prace badawcze oraz wypracowanie narzędzi i metod aktywizowania studentów w udziale i prowadzeniu badań naukowych. Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego wskazała także miejsca potencjalnych publikacji: „Roczniki naukowe UZ. Filologia Polska”, „Zielonogórskie Seminarium Językoznawcze”, „Prace Aksjologiczne”, co stoi w sprzeczności z deklarowanym planem takich zmian w koncepcji kształcenia oraz przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych, które w sposób znaczny wyeksponują dyscyplinę nauk o komunikacji społecznej i mediach jako właściwą dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna, gdyż wskazane czasopisma są wyraźnie adresowane do środowiska badaczy językoznawców i literaturoznawców polonistów. Działania naprawcze o takim kierunku mogą się okazać przeciwnie skuteczne.

3. Proces dyplomowania nie jest specyficzny dla kierunku i nie gwarantuje możliwości weryfikacji osiągnięcia przez studentów zakładanych dla kierunku efektów uczenia się. Proces dyplomowania dla kierunku nie jest specyficzny. Nie została zdefiniowana odpowiednio dla studiów I i II stopnia koncepcja pracy dyplomowej, która odzwierciedlałaby koncepcję kształcenia oraz specyfikę kontekstu medioznawczego studiów. Realizowane na kierunku prace mają w przeważającej części charakter prac z zakresu analiz stylistycznych wypowiedzi medialnych. Uczelnia nie uwzględnia w koncepcji dyplomowania na kierunku istotnego dla studiów o profilu ogólnoakademickim włączania studentów w proces badawczy oraz ich uczestniczenia w pracach badawczych w zakresach odpowiednich dla dyscyplin, do których kierunek został przyporządkowany.

W odniesieniu do kryterium 6:

1. Na kierunku nie prowadzi się stałej i systematycznej współpracy z reprezentantami otoczenia społeczno-gospodarczego w odniesieniu do doskonalenia koncepcji kształcenia i kształtowania oferty programowej uwzględniającej potrzeby rynku pracy. Dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna nie prowadzi się systematycznej i właściwej dla specyfiki kierunku współpracy z szerokim gronem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Współpraca ta ogranicza się do sporadycznych kontaktów z pojedynczymi dziennikarzami, którzy nie reprezentują podmiotów systemu medialnego, a także do mediów wewnątrzuczelnianych, które nie stanowią ogniwa sieci otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia nie prowadzi stałej i systematycznej współpracy z reprezentantami otoczenia społeczno-gospodarczego, którego efekty miałyby odzwierciedlenie w kształtowaniu oferty programowej, koncepcji kształcenia, uwzględniały potrzeby rynku pracy.
2. Uczelnia nie prowadzi okresowych przeglądów doboru instytucji współpracujących, samej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jej skuteczności i adekwatności do specyfiki kierunku studiów. Reprezentanci otoczenia społeczno-gospodarczego nie biorą udziału w monitorowaniu realizacji programu, koncepcji kształcenia na kierunku oraz nie mają wpływu na zmianę oferty kształcenia oraz programu studiów. Uczelnia nie prowadzi okresowych przeglądów doboru instytucji współpracujących, samej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jej skuteczności i adekwatności do specyfiki kierunku studiów. Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego poinformowała, że powołała odpowiedni zespół doradczy składających się z reprezentantów otoczenia społeczno-gospodarczego, zadeklarowała także, że wraz z przywróceniem do programu studiów zajęć *praktyka zawodowa* zostaną podjęte systematyczne prace z reprezentantami interesariuszy zewnętrznych.

W odniesieniu do kryterium 7:

1. Zapewniane przez Uczelnię możliwości międzynarodowej wymiany akademickiej w niewielkim stopniu odpowiadają potrzebom kierunku studiów. Dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna Uczelnia nawiązała i sformalizowała współpracę tylko z dwiema uczelniami zagranicznymi (Czechy, Ukraina), nie wiążąc tej współpracy z zainteresowaniami badawczymi nauczycieli akademickich ani możliwościami

językowymi i zainteresowaniami cywilizacyjnymi studentów. W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zadeklarowała podjęcie działań we współpracy z Pełnomocnikiem Rektora ds. Współpracy z Zagranicą oraz koordynatorem programu Erasmus+ na Wydziale Humanistycznym celem zwiększenia i zróżnicowania oferty mobilności akademickiej zarówno dla studentów, jak i dla pracowników obejmującej bardziej atrakcyjne i zgodne z profilem kształcenia uczelnie partnerskie w Europie.

Na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna nie są stwarzane odpowiednie możliwości międzynarodowej wymiany akademickiej. Uczelnia nie wykazuje danych dotyczących mobilności studentów przyjeżdżających w ramach wymiany akademickiej i/lub w inny sposób uczestniczących w studiach na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Nie przedstawiła też informacji o podejmowanych w tym zakresie działaniach zaradczych lub animujących zainteresowanie ze strony studentów.

2. Mobilność kadry akademickiej ma ograniczony charakter.

Mobilność nauczycieli akademickich ma charakter ograniczony, regionalny, nie pokrywa się z prowadzonymi przez nich badaniami naukowymi ani nie skutkuje nawiązaniem i rozwojem relacji o charakterze naukowym i wymiany kadr: dla kierunku nie zorganizowano nigdy wizyty nauczyciela akademickiego z uczelni zagranicznej jako wykładowcy. Uczelnia nie prowadzi dla kierunku współpracy bilateralnej z uczelniami zagranicznymi. W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia wskazała przede wszystkim na zewnętrzne trudności związane z realizacją mobilności akademickiej (w tym mobilności zdalnej). W ocenie Uczelni studenci nie wykazują zainteresowania wyjazdami zagranicznymi w ramach mobilności akademickiej z powodów finansowych oraz niedostatecznej znajomości języków obcych. Uczelnia zadeklarowała podjęcie działań naprawczych, nie przedstawiła jednak koncepcji i choćby zarysu koncepcji zmian w odnośnym zakresie.

W odniesieniu do kryterium 8:

1. Niewłaściwe metody wspierania studentów w procesie uczenia się.

Stwierdzono przypadki niewłaściwego traktowania studentów zarówno podczas zajęć dydaktycznych, jak i w trakcie oceny postępów w nauce.

W przedstawionym przez Uczelnię stanowisku został przede wszystkim podniesiony fakt incydentalnego wystąpienia wyżej wskazanych sytuacji, a także okoliczność niezgłaszania przez studentów tego typu zdarzeń. Nie można uznać takich wyjaśnień za wystarczające i pełne. Uczelnia nie zapewnia pełnej kontroli w taki sposób, by zdarzenia opisane w raporcie z wizytacji nie miały w ogóle miejsca, a gdy wystąpią, by zostały skutecznie rozwiązane. Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego nie poinformowała o żadnych podjętych trafnych i skutecznych działaniach zaradczych co do zdarzeń, które miały miejsce.

W raporcie zespół oceniający wskazał na brak odpowiednich procedur zabezpieczających przed występowaniem zdarzeń o charakterze mobbingowym i dyskryminacyjnym, definiujących ścieżkę postępowania w razie ich zaistnienia. Potrzebę taką potwierdziły stwierdzone przez zespół oceniający przypadki niewłaściwego zachowania się nauczycieli akademickich wobec studentów: stosowanie argumentów ad personam wobec autorki pracy dyplomowej i jej możliwości intelektualnych czy zdarzenia o charakterze

przemocowym, mobbingowym i dyskryminacyjnym, zaobserwowane podczas hospitacji i szczegółowo opisane w raporcie zespołu oceniającego.

2. Brak mechanizmów doskonalenia form wsparcia.

Uczelnia nie opracowała i nie wdrożyła dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna odpowiednich i skutecznych narzędzi monitorowania zdarzeń niepożądanych oraz mechanizmów doskonalenia form wsparcia. Studenci nie otrzymują jasnej i przejrzystej informacji o odpowiedzialności poszczególnych osób, nie są instruowani co do swoich praw i sposobów zgłaszania nieprawidłowości, co za tym idzie nie są otoczeni odpowiednim wsparciem ze strony Uczelni.

W odniesieniu do kryterium 10:

1. Brak w zespole odpowiadającym za jakość kształcenia na kierunku przedstawicieli studentów i interesariuszy zewnętrznych.

W skład zespołu odpowiadającego za jakość kształcenia na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna wchodzi wyłącznie nauczyciele akademicy, co nie daje możliwości udziału i aktywnego wpływu na koncepcję kształcenia, doskonalenie programu studiów i jego realizację studentom oraz reprezentantom otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia nie prowadzi stałego, systematycznego i skutecznego monitoringu jakości kształcenia dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna, a podejmowane działania mają charakter incydentalny i okazjonalny. Uczelnia nie wypracowała, a co za tym idzie nie stosuje, skutecznych narzędzi pro jakościowych, służących doskonaleniu oferty kierunkowej, programu studiów i jego realizacji, ograniczając się do działań wyłącznie reaktywnych np. organizacji hospitacji zajęć wyłącznie w trybie interwencyjnym, korekty w ofercie przedmiotowej wyłącznie po interwencji grupy studenckiej.

Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego podzieliła zdanie co do konieczności włączenia interesariuszy wewnętrznych – studentów i interesariuszy zewnętrznych w prace zespołu jakości kształcenia odpowiedniego dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Uczelnia zadeklarowała, że dokona korekt w składzie Rady Programowej dla kierunku wychodzących naprzeciw sformułowanym zaleceniom.

2. Brak efektywnych mechanizmów monitorowania prac etapowych i procesu dyplomowania.

Na kierunku nie wprowadzono skutecznych i właściwych dla niego mechanizmów oceny jakości prac etapowych, prac dyplomowych oraz zajęć, co powoduje poważne negatywne skutki uwidaczniające się w przedstawionych przez Uczelnię materiałach i dokumentach oraz ujawnione w trakcie wizytacji (w tym hospitacji zajęć). Np. w przedstawionych zespołowi oceniającemu wybranych pracach etapowych, ocenionych na oceny bardzo dobre, przy braku jakiegokolwiek korekty czy komentarza ze strony prowadzącego ujawniono przypadki nieuzasadnionych i nieoznaczonych zapożyczeń treści ze źródeł internetowych; w dokumentacji egzaminu dyplomowego znaleziono w recenzji pracy argumenty ad personam skierowane do studentki. Zdarzenia te mające status poświadczonych już wcześniej nie spowodowały reakcji i działań naprawczych ze strony odpowiednich ciał odpowiedzialnych za jakość kształcenia na kierunku.

Uczelnia zadeklarowała powołanie osobnej komisji „złożonej z pracowników samodzielnych”, której zadaniem będzie monitorowanie jakości prac dyplomowych, zasadności wystawianych ocen prac, związku między tematami prac dyplomowych a badaniami prowadzonymi przez pracowników badawczo-dydaktycznych oraz systematycznego przeglądu prac etapowych. Działania te Uczelnia planuje wdrożyć od nowego roku akademickiego.

3. Nieuwzględnianie rekomendacji zewnętrznych i wewnętrznych ciał odpowiadających za jakość kształcenia.

W raporcie zespołu oceniającego wskazano, że dla kierunku były formułowane wcześniej rekomendacje dotyczące konieczności uwzględnienia opinii studenckich ze strony uczelnianych ciał odpowiadających za jakość kształcenia, nie zostały one jednak uwzględnione w bieżących działaniach projakościowych na poziomie kierunku. Poprzednia, instytucjonalna ocena całego Wydziału, także przyniosła wskazania np. dotyczące niezadowalającego stopnia umiędzynarodowienia, co nie stało się podstawą do podjęcia działań rozwojowych lub naprawczych.

Przedstawione przez Uczelnie plany odnośnie do pełnego i skutecznego działania mechanizmów zapewniania jakości kształcenia dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna mają charakter deklaracji, dopiero ich wdrożenie i uruchomienie będzie dawało możliwość oceny zasadności proponowanych działań. W związku z tym zasadne jest utrzymanie dla kryterium 10. oceny kryterium spełnione częściowo, a co za tym idzie zweryfikowanie tej oceny po upływie skróconego do 2 lat okresu obowiązywania oceny pozytywnej dla kierunku.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Zaleca się przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych, które zgodnie z koncepcją kształcenia stanowią jego teoretyczne podstawy.
2. Zaleca się sformułowanie efektów uczenia się w sposób odpowiadający przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych.
3. Zaleca się włączenie do prac nad zmianami koncepcji kształcenia reprezentantów otoczenia społeczno-gospodarczego oraz interesariuszy wewnętrznych – studentów.
4. Zaleca się dostosowanie efektów uczenia się odpowiednio do poziomu 6. i 7. PRK.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Zaleca się oszacowanie nakładu pracy studenta mierzonego punktami ECTS dla poszczególnych zajęć w sposób uwzględniający rzeczywisty średni czas, który student powinien przeznaczyć na osiągnięcie zakładanych dla tych zajęć efektów uczenia się i opanowania treści programowych oraz wykonania czynności przewidzianych programem zajęć.
2. Zaleca się dostosować treści programowe do efektów uczenia się.
3. Zaleca się dobrać odpowiednie dla osiągnięcia efektów uczenia się metody kształcenia.
4. Zaleca się wyeliminowanie powtarzających się na studiach II stopnia treści kształcenia ze studiów pierwszego stopnia.

5. Zaleca się zaprojektowanie i wdrożenie harmonogramu studiów tak, by zapewniały osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Zaleca się przyjęcie selektywnych zasad rekrutacji na studia II stopnia zapewniających kandydatów o kompetencjach wstępnych umożliwiających osiągnięcie założonych dla kierunku efektów uczenia się.
2. Zaleca się przygotowanie i wdrożenie specyficznej dla kierunku koncepcji procesu dyplomowania.
3. Zaleca się zaprojektowanie i wdrożenie działań służących włączeniu studentów do działalności badawczej i uczestniczeniu w nich.

W odniesieniu do kryterium 6:

1. Zaleca się dokonanie właściwego i odpowiedniego dla specyfiki kierunku doboru interesariuszy zewnętrznych i zapewnienie im realnego wpływu na koncepcję kształcenia, doskonalenie programu studiów, jego realizacji poprzez przyjęcie właściwych dla kierunku i jego specyfiki form współpracy.
2. Zaleca się przeprowadzanie okresowych przeglądów dotyczących zakresu i form współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

W odniesieniu do kryterium 7:

1. Zaleca się zwiększenie i zróżnicowanie oferty partnerskich uczelni w ramach wymian studenckich i rozpoczęcie współpracy bilateralnej.
2. Zaleca się przygotowanie i wdrożenie oferty mobilności zarówno w odniesieniu do nauczycieli akademickich, jak i studentów.
3. Zaleca się opracowanie i wdrożenie mechanizmów kontrolnych właściwych i skutecznych w podnoszeniu stopnia umiędzynarodowienia kierunku.

W odniesieniu do kryterium 8:

1. Zaleca się w ramach ocenianego stosowanie opracowanych w Uczelni mechanizmów kontrolnych zorientowanych na bezpieczeństwo i dobrostan studentów.
2. Zaleca się podjęcie skutecznych działań zapobiegających mobbingowi i dyskryminacji.

W odniesieniu do kryterium 10:

1. Zaleca się powołanie odpowiedniego co do składu zespołu osób odpowiedzialnych za zapewnianie jakości kształcenia na kierunku, w tym w sposób uwzględniający w nim udział reprezentantów studentów i interesariuszy zewnętrznych.
2. Zaleca się opracowanie i wdrożenie procedury weryfikacji osiągania efektów uczenia się, w szczególności skutkującej kontrolą jakości prac etapowych, poprawności przebiegu dyplomowania oraz jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych.
3. Zaleca się respektowanie zewnętrznych instytucjonalnych i wewnętrznych rekomendacji i zaleceń co do funkcjonowania polityki jakości właściwej dla kierunku studiów.

Pozostałe kryteria zostały spełnione.

Uchwała nr 999/2021
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 21 października 2021 r.

Zalecenia powinny być zrealizowane w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie powtórne postępowanie ocenające, wskazany w § 4.

§ 4

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w pkt 3.2 załącznika nr 3 do Statutu powtórne postępowanie ocenające kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna na uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2023/2024.

§ 5

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy ciąży, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

§ 6

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Przewodniczącego
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Podpisano podpisem kwalifikowanym w dniu 27.10.2021 r.
Maria Próchnicka

